

OBSAH

Úvod	6
1 Počáteční čtenářská gramotnost v komplexu gramotností jedince	9
1.1 Gramotnost, čtenářská gramotnost, počáteční čtenářská gramotnost, počáteční čtení	9
1.1.1 Současné pojetí gramotnosti, její definice a klasifikace	9
1.1.2 Čtenářská gramotnost jako etapa v rozvoji funkční gramotnosti	11
1.1.3 Současné pojetí počáteční čtenářské gramotnosti, počátečního čtení	13
1.2 Klíčová teoretická východiska rozvíjení počáteční čtenářské gramotnosti	16
1.2.1 Syntetické přístupy ke čtení	16
1.2.2 Analytické (celostní) přístupy ke čtení	17
1.2.3 Boj syntetických a analytických přístupů	18
1.2.4 Vyváženost syntetických a analytických přístupů	21
1.2.5 Typologický přístup	22
2 Rozvíjení pregramotnosti a počáteční čtenářské gramotnosti	24
2.1 Analogie rozvoje pregramotnosti a počáteční čtenářské gramotnosti s rozvojem mluvené řeči	24
2.2 Význam vlastní grafické produkce dětí	25
2.3 Etapy v procesu konceptualizace psané řeči	26
2.4 Koncepce spontánního rozvoje gramotnosti a její reflexe v předškolní výchově a primárním vzdělávání	29
3 Vývoj názorů na pojetí předškolní výchovy ve vztahu k osvojování gramotnosti	31
3.1 Smysl a cíl historické analýzy	31
3.2 Konec 18. století až 1. polovina 20. století u nás, v Evropě a v USA	31
3.3 Období 2. poloviny 20. století v Evropě a v USA	32
3.4 Období 2. poloviny 20. století u nás	35
3.4.1 Období do roku 1989	35
3.4.2 Období po roce 1989	36
3.5 Perspektivy dalšího vývoje	38
4 Historický vývoj výuky počátečního čtení v české primární škole	39
4.1 Smysl a cíl historické analýzy	39
4.2 Terminologická diskuse vycházející z analýzy historických	39

	a současných odborných pramenů	41
4.3	Vývoj metod výuky počátečního čtení v českých školách	43
4.3.1	Základní třídění metod v jejich historickém vývoji	43
4.3.2	Metody syntetické	44
4.3.3	Metody analytické	51
4.3.4	Metoda analyticko-syntetická hlásková (zvuková).	54
4.4	Stručné ohlédnutí za vývojem metod výuky počátečního čtení.	55
5	Výuka počátečního čtení v zemích Evropské unie	57
5.1	Smysl a cíl srovnávací analýzy	57
5.2	Vybrané charakteristické rysy vývoje primárního vzdělání v zemích EU	59
5.3	Výuka počátečního čtení jako součást výuky mateřského jazyka	61
5.4	Analýza výuky počátečního čtení podle stanovených kritérií	62
5.4.1	Předškolní výchova a věk žáka na počátku školní výuky čtení	62
5.4.2	Cíle školní výuky počátečního čtení.	64
5.4.3	Metody výuky počátečního čtení	66
5.4.4	Organizace výuky, organizační formy	70
5.4.5	Hodnocení žákovy rozvoje v počátečním čtení.	71
5.4.6	Učebnice a didaktické materiály	73
5.4.7	Spolupráce s rodiči, s ostatními partnery.	74
5.4.8	Další specifika charakterizující výuku počátečního čtení	75
5.5	Trendy výuky počátečního čtení v zemích Evropské unie.	76
6	Současné pojetí výuky počátečního čtení v české primární škole	79
6.1	Smysl a cíl analýzy	79
6.2	Současné pojetí primárního vzdělávání	79
6.3	Výuka počátečního čtení jako součást výuky mateřského jazyka.	80
6.4	Analýza výuky počátečního čtení podle stanovených kritérií.	81
6.4.1	Předškolní výchova a věk žáka na počátku školní výuky čtení.	81
6.4.2	Cíle školní výuky počátečního čtení.	82
6.4.3	Metody výuky počátečního čtení	83
6.4.4	Organizace výuky, organizační formy	84
6.4.5	Hodnocení žákovy rozvoje v počátečním čtení.	84
6.4.6	Učebnice a didaktické materiály	85
6.4.7	Spolupráce s rodiči, s ostatními partnery.	86
7	Praxe výuky počátečního čtení v současné české primární škole.	87
7.1	Východiska, cíle a hypotézy výzkumného šetření.	87

7.2	Metody a organizace výzkumného šetření	91
7.3	Výsledky sledování rozvoje počátečního čtení žáků v 1. ročníku ZŠ a jejich diskuse	93
7.3.1	Předpoklady pro výuku počátečního čtení	93
7.3.2	Rozvoj počátečního čtení na základě posouzení znaků čtenářského výkonu	95
7.3.3	Rozvoj čtenářství	103
7.3.4	Vzájemné vztahy mezi jednotlivými znaky čtenářského výkonu a mezi úrovní čtenářství	105
7.3.5	Faktory ovlivňující rozvoj počátečního čtení	107
7.4	Výsledky didaktické analýzy výuky počátečního čtení a jejich diskuse	112
7.4.1	Učitelé v 1. ročnících ZŠ	112
7.4.2	Analýza didaktické práce učitele	114
7.5	Závěry výzkumného šetření	121
8	Rozvoj počáteční čtenářské gramotnosti a příprava učitelů	129
8.1	Proměna pojetí role učitele v primární škole a její důsledky pro přípravu učitelů	129
8.2	Příprava učitelů pro rozvoj počáteční čtenářské gramotnosti v zahraničí	131
8.3	Příprava učitelů pro rozvoj počáteční čtenářské gramotnosti v České republice	137
8.4	Model proměny přípravy učitelů pro rozvoj počáteční čtenářské gramotnosti	141
9	Problémy a perspektivy rozvoje počáteční čtenářské gramotnosti. ...	147
9.1	Současná výuka počátečního čtení v České republice ve srovnání s vývojem v zemích EU	147
9.2	Příprava učitelů v ČR ve srovnání s přípravou učitelů v zahraničí. ...	150
9.3	Perspektivy rozvoje počáteční čtenářské gramotnosti v České republice	151
	Závěr	155
	Literatura	157
	Přílohy	169